

DIT JAARVERSLAG IS EEN UITGAVE VAN
BKD Bloembollenkeuringsdienst

INHOUD

01 ALGEMEEN

Voorwoord	03
Visie	06
Cijfers 2023	07

02 HOOFDSTUKKEN

Keuren	08
Toetsen	15
Beleid	22
Digitalisering van de keten	26
Organisatie	31
Juridische zaken	38
Financiën	42

03 UITGELICHT

De Groene Deskundige	14
Verbinding	21
Informatievoorziening	30

Klik op een hoofdstuk om direct door te gaan.

VOOR WOORD

2023 is een uitdagend jaar geweest. Naast de inflatie waarmee heel Nederland te maken had, hebben de bijzondere weeromstandigheden veel gevolgen gehad voor de sector. Na slechtere oogsten in de voorjaarsgewassen, zorgde de vele regen in het najaar ook voor problemen. Zowel bij het oogsten van de zomergewassen, als het planten van de voorjaarsgewassen voor seizoen 2024.

Daarnaast heeft de sector te maken gehad met negatieve publiciteit. Met name door rechtszaken over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De sector reageert proactief en versnelt nu de verduurzaming, waar zij al jaren aan werkt. Daarmee brengt de sector een positief tegengeluid.

Per 1 juli 2023 was een elektronisch certificaat verplicht voor de handel met het Verenigd Koninkrijk. De bloembollensector was koploper in de overgang naar het elektronisch certificeren, een mooi resultaat. Wel heeft dit van zowel BKD, als van betrokken bedrijven een forse inspanning gevraagd.

Intern heeft BKD in 2023 een grote stap in digitalisering gemaakt met het overgaan naar de Cloud.

Met alle systemen volledig in de Cloud, is BKD meer flexibel en kunnen systemen beter worden beveiligd. Ook dit was een groot en inspannend proces.

In oktober is de nieuwe Meerjarenovereenkomst (MJO) ondertekend door de heer Van Ast, de Voorzitter van het BKD-bestuur. In de MJO staan de samenwerkingsafspraken tussen BKD en de NVWA. De afspraken over de fyto-sanitaire werkzaamheden zijn aangepast aan de nieuwste regelgeving. Vernieuwd zijn onder andere de uitvoeringsverplichtingen, het toezicht van de NVWA op BKD en hoe om te gaan met informatievoorziening.

BKD is een Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO). Daarom wordt elke vijf jaar gecontroleerd of BKD haar taken doelmatig en doeltreffend uitvoert. In 2023 is dit door het bureau Ecorys onderzocht. De conclusie is dat BKD doeltreffend en doelmatig werkt. Wel zijn adviezen gegeven over verdere digitalisering, het versterken van samenwerking in de keten en het vereenvoudigen van de administratie.

Financieel staat BKD voor grote uitdagingen. Het boekjaar 2023 is met een fors verlies afgesloten. Dit komt onder andere door kosten die sterker zijn gestegen dan begroot, door extra investeringen die nodig waren voor de overgang naar de Cloud en een onvoorziene post. Voor 2024 is een verhoging van de tarieven noodzakelijk om de werkzaamheden op het gewenste niveau uit te kunnen blijven voeren. Daarnaast zijn voor 2024 ook aanvullende maatregelen nodig om de financiële uitdagingen het hoofd te bieden.

Toch is 2023 ook een feestelijk jaar geweest, vanwege het 100-jarig bestaan van BKD. Een gedenkwaardige mijlpaal, waar we trots op zijn. Tijdens een mooie feestdag op 21 juni is teruggekeken op 100 jaar keuren, toetsen en ondersteunen van ondernemers in de sector. Een viering met goedbezochte rondleidingen in het nieuwe laboratorium, een bijeenkomst met veel samenwerkingspartners en een afsluitend feest voor alle medewerkers. Ook keek BKD met alle genodigden vooruit naar de toekomst. Duidelijk is dat BKD zich, ondanks de uitdagingen die op haar pad komen, zal blijven aanpassen aan wensen in het vak om de “schakel in kwaliteit” te blijven.

Bert Pinxterhuis - Directeur BKD
Kees van Ast - Voorzitter bestuur BKD

**BKD ZAL ZICH,
ONDANKS DE
UITDAGINGEN DIE
OP HAAR PAD KOMEN,
BLIJVEN AANPASSEN
AAN WENSEN
IN HET VAK.**

VISIE

BKD bestond in 2023 100 jaar. 100 jaar waarin BKD bijdraagt aan de kwaliteit in het vak, om de handel en de export te bevorderen. BKD wil een belangrijke schakel blijven in de hele bloembollen-keten. Er zijn echter zorgen over de kwaliteit van bloembollen in de volle breedte. Het afnemende pakket aan toegestane gewasbeschermingsmiddelen speelt hierin een rol. Daarnaast worden eisen van derde landen niet soepeler.

Belangrijk daarbij is dat er in de teelten gestart wordt met schoon uitgangsmateriaal. BKD wil dit daarom bevorderen, bijvoorbeeld door bedrijven te belonen die zich vrijwillig inzetten voor het vasthouden van die kwaliteit. In 2023 is een pilot gestart voor een nieuwe erkenningsregeling in de lelieteelt. Daarbij wordt meer verantwoordelijkheid bij het bedrijf neergelegd. Bedrijven behouden het gewenste kwaliteitsniveau met vrijwillige toetsen. Een BKD-audit laat vervolgens zien of wordt voldaan aan de afgesproken normen.

Om haar rol in de keten te blijven vervullen, sluit BKD aan bij ontwikkelingen in het vak. In de productgroepen worden deze ontwikkelingen besproken, bijvoorbeeld viruspercentages en mogelijke maatregelen. Ook de verduurzamingsagenda in de teelt is een goed voorbeeld. Deze is sterk verbonden met de werkzaamheden van BKD.

In 2023 heeft BKD stappen gezet om meer gebruik te maken van alle data en deskundigheid die beschikbaar zijn. Zoals geanonimiseerde gegevens van lelietoetsingen, die zijn gedeeld voor de veredeling. Ook is er een plan opgesteld om de grote groene kennis van de keurmeesters, op het gebied van ziekten en plagen, beter te benutten en te delen. Daarbij blijven de vertrouwelijkheid en de onafhankelijkheid van de keurmeesters gewaarborgd.

Naast het bevorderen van de kwaliteit blijft BKD inzetten op de strategische speerpunten. Digitalisering van de keten is daarbij een belangrijke doelstelling. In 2023 zijn bloembollen als eerste product volledig elektronisch gecertificeerd en ontvangen in het VK. Daarmee is het eerste land een feit. BKD wil ook andere landen hiervoor proberen te interesseren. BKD blijft zich daarnaast inzetten om het digitale berichtenverkeer in de sector te versterken.

BKD staat voor financiële uitdagingen om het keuren en toetsen op een aanvaardbaar prijsniveau te houden. Daarbij blijft BKD zich inzetten op het efficiënter maken van processen en het opleiden van het personeel. Ook de erkenningsregelingen moeten daar een bijdrage aan leveren.

1.155

Bedrijven
geregistreerd
bij BKD

Medewerkers vast in dienst op
31 december 2023

99

Gemiddelde
leeftijd

49

Gemiddeld aantal
jaren dienstverband

12,6

50.030

Partijen te velde gekeurd

4,5 %

Ziekte
verzuim

176

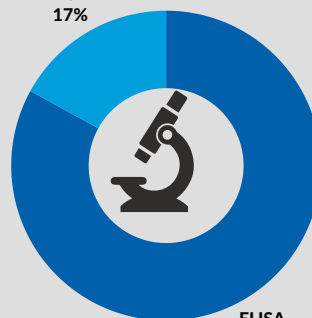
Medewerkers
totaal 2023
incl. flexibele schil:
107,56 fte

4.279

Partijen gekeurd
bij BKD tijdens een
opplantkeuring

PCR
17%

ELISA
83%

31.249

Monsters getoetst
op aanwezigheid
van virus

€ 10.873.000,-

Totale inkomsten 2023

7.962

Bezoeken
exportkeuring

429

Bezoeken
importkeuring

Zaken voorgelegd
aan het tuchtgerecht **24**

Zaken behandeld tijdens
een zitting van het tuchtgerecht **4**

Formele
klachten **1**

Schriftelijke
waarschuwingen verstuurd **56**

65% van de
20.373 Fytosanitaire documenten
verwerkt via Ketenregister
en e-CertNL

KEUREN

1.1 Algemeen

In 2023 heeft de Buitendienst zich voorbereid op de toekomst, door de structuur van het team aan te passen. Dit volgde uit een plan dat in 2022 was opgesteld met de Buitendienst.

Er zijn nieuwe keurmeesters gestart om in te spelen op aankomende pensioenen. Eén van de keurmeesters heeft de rol van Key-user ICT gekregen. Een schakel tussen de Buitendienst en het ICT-team. De Key-user ICT heeft meerdere verbeterpunten van de KeurenApp opgepakt in 2023, wat de efficiency verbeterde. Ook is een Lead auditor Kwaliteit & Processen aangenomen. Zij heeft de activiteiten rondom autorisatiebezoeken en AM-combi in kaart gebracht. Er zijn verbetervoorstellen opgesteld voor deze processen, met name gericht op het verminderen van ondersteuning vanuit het Service Center. Deze voorstellen worden in 2024 uitgevoerd.

1.2 Teelt: veld- en monsterkeuringen

De weersomstandigheden maakte 2023 tot een bijzonder jaar voor de veldkeuringen. Een koel en langgerekt voorjaar, zorgde ervoor dat de werkzaamheden in de voorjaarsgewassen langzaam op gang kwamen. Vervolgens werden de zomergewassen laat geplant. Toch volgde een vroege keuring en bladbemonstering van de zomergewassen, omdat het in juni erg warm was. Doordat de keuring van lelies zo onverwacht vroeg kon starten, is het aantal niet te beoordelen of te bemonsteren partijen (als gevolg van vorstschade) beperkt gebleven.

Ook op het gebied van kwaliteit was 2023 een bijzonder jaar. Na een lager viruspercentage in 2022, was er dit jaar een duidelijke toename van virus te zien in de voorjaarsgewassen. Dit versterkt de zorgen over die kwaliteit van bloembollen in de volle breedte.

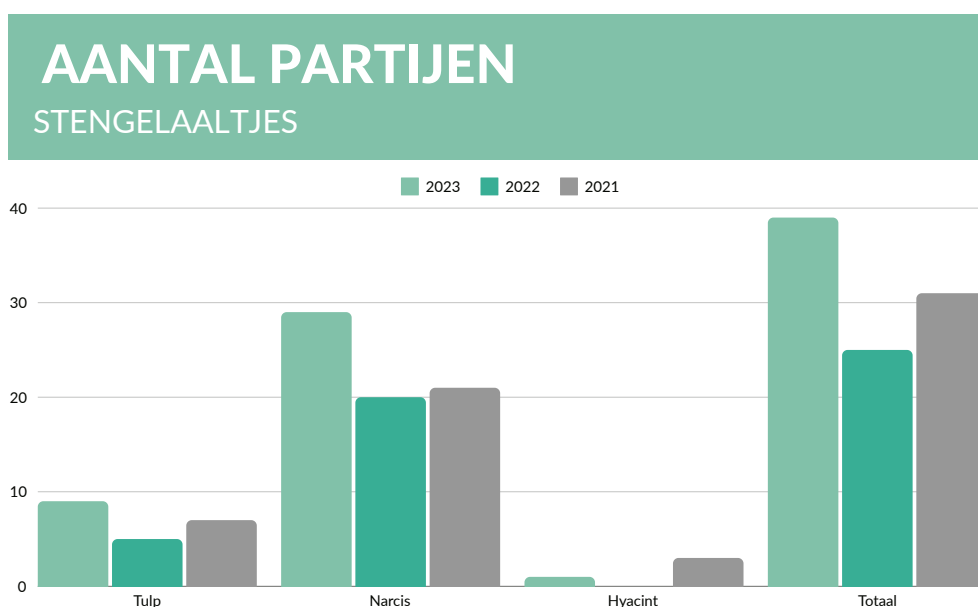
In 2023 zijn meer opplantmonsters beoordeeld dan de afgelopen twee jaar. Er was vooral bij gladiool een toename van het aantal monsters te zien. Er zijn minder bladmonsters voor toetsing genomen van tulp en lelie. Door het natte najaar, konden de zomergewassen pas laat geroid worden en daarom ook pas laat bemonsterd worden. Bemonsteringen die normaal in november of december plaatsvinden, moesten worden opgeschoven naar 2024.

KEURINGEN IN CIJFERS			
	2023	2022	2021
Partijen te velde gekeurd	50.030	50.145	49.297
Opgeplante partijen gekeurd	4.279	4.153	4.129

1.3 Vondsten

1.3.1 Ditylenchus dipsaci (stengelaaltjes)

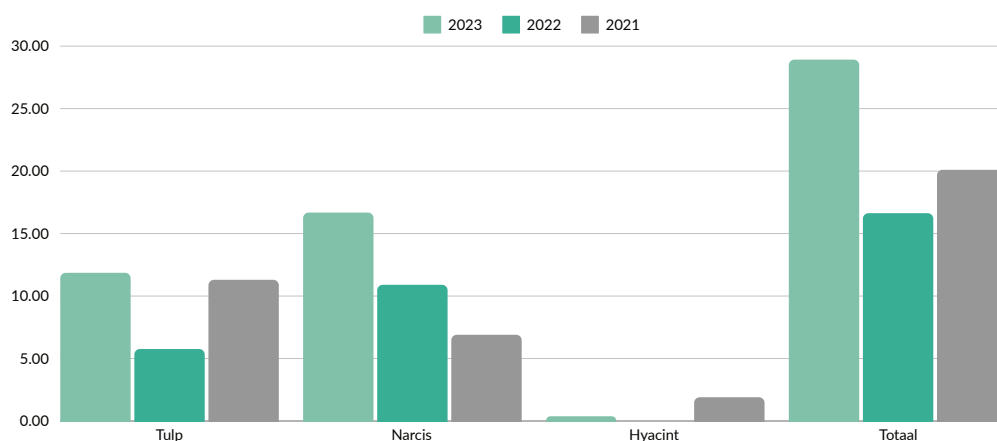
In onderstaande tabellen staan het aantal partijen en de oppervlakte met één of meer aantastingen door stengelaaltjes. Te zien is dat het aantal aantastingen is toegenomen. Door de koele start van het voorjaar waren de symptomen van stengelaaltjes dit jaar duidelijk zichtbaar. De gevolgen van een aantasting zijn erg groot voor bedrijven.

OPPERVLAKTE IN HA

STENGELAALTJES

1.3.2 Aardappelmoeheid (AM)

In 2023 is met een intern projectteam gewerkt aan het versimpelen van het AM-proces. De Key-user ICT heeft hierin een grote rol gespeeld. Begin 2024 worden de eerste wijzigingen in de BKD-systemen doorgevoerd. Zoals de mogelijkheid voor de Keurmeester om informatie over het perceel te uploaden in de Keuren-App. Ook wordt Nederland voor de verwerking van AM in drie gebieden verdeeld. Gebieden waar (vrijwel) geen aardappelen geteeld worden, kunnen hierdoor makkelijker beoordeeld worden.

Met de nieuwe werkwijze is er minder ondersteuning nodig vanuit het Service Center en worden de werkzaamheden van de keurmeester versimpeld. Daarnaast voorkomt het oponthoud bij het verstrekken van de certificaten. Vanaf 2024 worden de AM-controles via de nieuwe werkwijze uitgevoerd.

In samenwerking met andere keuringsdiensten en de NVWA wordt daarnaast gewerkt aan een nationaal register voor AM. Het doel hiervan is om beter inzicht te krijgen in de status van percelen.

1.3.3 Knolcyperus

In 2023 werd op 47 percelen knolcyperus gevonden, in verschillende regio's in het land. Door de jaren heen zien we een toename van het aantal vondsten. In verschillende sectoren wordt de verdere verspreiding gezien als een groot probleem. In 2023 is op initiatief van BO- Akkerbouw een werkgroep gestart om samen met andere sectoren en NVWA te kijken naar mogelijke oplossingen. Ook de bloembollensector is in deze werkgroep vertegenwoordigd. Keurmeesters vinden knolcyperus vaak in een vroeg stadium. Hierdoor hebben bedrijven de mogelijkheid om de knolcyperus tijdig uit te roeien.

1.4 Handel: fytosanitaire keuringen

1.4.1 Inspecties im- en export

BKD voert in opdracht van de NVWA export-inspecties uit. Deze inspectie geldt voor partijen bloembollen die geëxporteerd worden buiten de EU. Hierbij controleert de keurmeester of de partij bloembollen aan de fytosanitaire (plantgezondheid) eisen van het ontvangende land voldoet. Is dit het geval, dan geeft de keurmeester exportcertificaten af en kan de partij geëxporteerd worden. Ook voert BKD import-inspecties uit in opdracht van de NVWA. Deze inspectie geldt voor partijen bloembollen die geïmporteerd worden van buiten de EU naar Nederland. Hierbij wordt gekeken of de partij wel aan de Nederlandse eisen voldoet.

Het aantal inspectiebezoeken is in 2023 licht afgenomen ten opzichte van 2022 (-4%). Dit is onder andere te verklaren door het toenemende verplichte gebruik van e-CertNL via Ketenregister voor diverse bestemmingen. Met name de verplichting richting het Verenigd Koninkrijk maakt veel verschil. Ook zijn sinds 2023 voorraadinspecties naar bestemming Verenigd Koninkrijk niet meer verplicht voor Nederlandse bloembollen. Het aantal importinspecties is in 2023 ook lager dan in 2022.

FYTOSANITAIRE KEURINGEN IN CIJFERS			
EXPORT			
	2023	2022	2021
Aantal inspectiebezoeken	8.391	8.764	9.133
Waarvan exportkeuring	7.962	8.304	8.576
Waarvan importkeuring	429	460	577
Aantal afkeuringen export	285	380	294
% afkeuringen export	0,44	0,63	0,30

1.4.2 Notifications of Interception (NOI)

In 2023 zijn in totaal 50 Notifications of Interception (NOI) ontvangen. Vanuit één land kwamen éénentwintig NOI's over ArMV. Het grote aantal kwam doordat het mengmonsters waren die impact hadden op meerdere partijen. Bij vondst in één partij, kregen alle partijen een notificatie. Bij twee notificaties ging het om grond. Vijf van de notificaties kwamen door administratieve fouten van de aanvragers van het fytosanitaire certificaat. De ontvangen notificaties hadden geen impact op de markttoegang. Vanuit de NVWA zijn er geen opdrachten uitgezet tot verder onderzoek. Wel heeft de NVWA van een aantal meldingen gegevens bij BKD opgevraagd.

ONTVANGEN NOI'S

2023

Reden	Aantal
ArMV (Arabidopsis mosaic virus)	24
LSV (Lily symptomless virus)	3
Pratylenchus fallax / SP	3
Rhodococcus fascians	1
Rhizoglyphus robini	6
Tobacco rattle virus	2
Tobacco ringspot nepovirus	1
TRSV (Tobacco ringspot virus)	1
TSWV (Tomato spotted wilt virus)	2
Plant growing media / soil	2
PHYTO. CERT.	5
Eindtotaal	50

1.4.3 Delegaties

Voor de export van bloembollen naar China, Japan, Zuid-Korea en USA/Canada gelden specifieke eisen. Deze zijn vastgelegd in afspraken tussen deze landen en BKD. BKD ontvangt regelmatig delegaties uit deze landen. Tijdens zo'n bezoek wordt bekeken hoe BKD deze specifieke eisen controleert en of BKD zich aan de afspraken houdt. Dit jaar heeft ook een delegatie uit Nieuw-Zeeland BKD bezocht. Deze delegatie is ontvangen in samenwerking met NVWA.

1.4.4 Pre-Shipment Inspectie (PSI) USA/Canada

Volgens afspraak met de NVWA ondersteunt BKD in de uitvoering van het PSI-programma voor USA en Canada. Dit programma is onderdeel van de specifieke afspraken met deze landen.

De USA is gestart met een technische beoordeling (Technical Review) van het PSI-programma. Deze wordt uitgevoerd door de Animal & Plant Health Inspection Service (APHIS) uit de USA. In 2023 heeft de APHIS twee keer een bezoek gebracht aan BKD. Verwacht wordt dat medio 2025 de technische discussie is afgerond. Daarna zullen eventuele aanpassingen in de afspraken met BKD worden doorgevoerd.

1.4.5 Beoordeling NVWA

In 2023 hebben zijn de exportwerkzaamheden van BKD beoordeeld door de NVWA tijdens een audit. De NVWA is positief over de manier waarop de keurmeesters en het Service Center de werkzaamheden uitvoeren. Er zijn twee feiten vastgesteld, waar meteen verbetervoorstellen voor zijn opgesteld. De oplossingen die BKD heeft voorgesteld, zijn door het auditteam goedgekeurd en worden samen met de NVWA uitgewerkt.

1.5 Kwaliteit

De Buitendienst werkt volgens de NEN-ISO 17020 accreditatie voor inspectie instellingen. Hierop wordt toezicht gehouden door de Raad voor Accreditatie (RvA) middels audits. Die hebben in oktober plaats gevonden en zijn positief afgesloten. Er zijn twee afwijkingen vastgesteld die geen invloed hadden op het keuringsresultaat. Deze zijn inmiddels naar tevredenheid van de RvA opgelost.

1.6 Kennis

Om het kennisniveau op peil te houden deelt en ontwikkelt de Buitendienst continu nieuwe praktijkkennis. In 2023 heeft de Buitendienst onder andere de volgende activiteiten met elkaar georganiseerd:

1. Bijeenkomsten om te spreken over de ontwikkelingen in de sector, met name op het gebied van kwaliteit.
2. Een tulpentest, waarbij alle keurmeesters met elkaar in de monstercassen de kennis over (ziekten in) tulpen op hebben gehaald.
3. De beeldentuin lelie, waarin symptomen van ziekten en afwijkingen met elkaar worden bekeken. Het vaststellen en delen van (nieuwe) symptomen zorgt voor een actieve kennisoverdracht.
4. Een projectgroep is gestart met het versimpelen en verbeteren van de werkinstructies. Hiermee kan de praktische kennis beter aan nieuwe collega's worden overgedragen en procedures makkelijker worden opgezocht.

1.7 Samenwerking Service Center

De Buitendienst werkt altijd nauw samen met het Service Center. Daar worden veel administratieve handelingen achter het keuren verder verwerkt. De samenwerking tussen deze teams is in 2023 versterkt door samen te werken aan verschillende projecten. Voorbeelden zijn het verbeteren van het AM-proces (zie 1.3.2), het gesprek over 'de Groene Deskundige' (zie kader 'de Groene Deskundige') en het vereenvoudigen van het registreren van een perceel. Dat laatste is gestart op basis van feedback van klanten.

DE GROENE DESKUNDIGE

Ontwikkelingen in de sector op gebied kwaliteit, zoals virussen en bacteriën, zijn in 2023 veel besproken binnen de Buitendienst. Daarbij is ook bekeken welke rol de keurmeester vervult in de sector. BKD heeft veel deskundigheid in huis. Op welke manier kunnen we die kennis en ervaring met klanten delen?

Om die vraag te beantwoorden, is de meerwaarde van de keurmeester onder de loep gelegd. Een keurmeester kan ziekten en plagen niet alleen herkennen en benoemen, maar kent ook de achtergrond. Hij weet hoe je om moet gaan met gevonden afwijkingen en kan met de teler meedenken om afwijkingen te voorkomen. Daarnaast heeft de keurmeester kennis over gewassen en specifieke cultivars. En kent hij de bedrijven waar hij keurt en daarmee de klanten goed.

In 2023 heeft BKD de eerste stappen gezet om meer gebruik te maken van deze meerwaarde van de keurmeesters. Onder het thema 'De Groene Deskundige', is gekeken hoe BKD de klant verder kan helpen met zaken die sterk verbonden zijn aan het keuren. Natuurlijk moeten daarbij de vertrouwelijkheid en de onafhankelijkheid van de keurmeesters gewaarborgd blijven.

De 'Groene deskundige' is niet alleen voor de Buitendienst een belangrijk thema. Het raakt alle afdelingen waar veel inhoudelijke vakkennis zit, zoals ook het Service Center en Keuringsbeleid. Binnen het thema wordt ook met al deze afdelingen gewerkt aan het verbeteren van processen. In 2024 krijgt het thema een vervolg.

BKD

TOETSEN

2.1 Routine: ELISA & PCR

2.1.1 Monsterverwerking

In 2023 moesten veel monsters in een korte tijd verwerkt worden. Dit kwam met name door de invloed van het weer op de teelten. Door het koude voorjaar was het tulpenblad laat en van slechte kwaliteit. Om de kwaliteit van de toetsen te verzekeren, was snelle verwerking nodig. Daarnaast kwam er al lelieblad binnen, voordat het tulpenblad allemaal verwerkt was. Dat is een unieke situatie die gevolgen heeft gehad voor de personeelsbezetting. Er waren in korte tijd veel mensen nodig voor een goede verwerking van alle monsters.

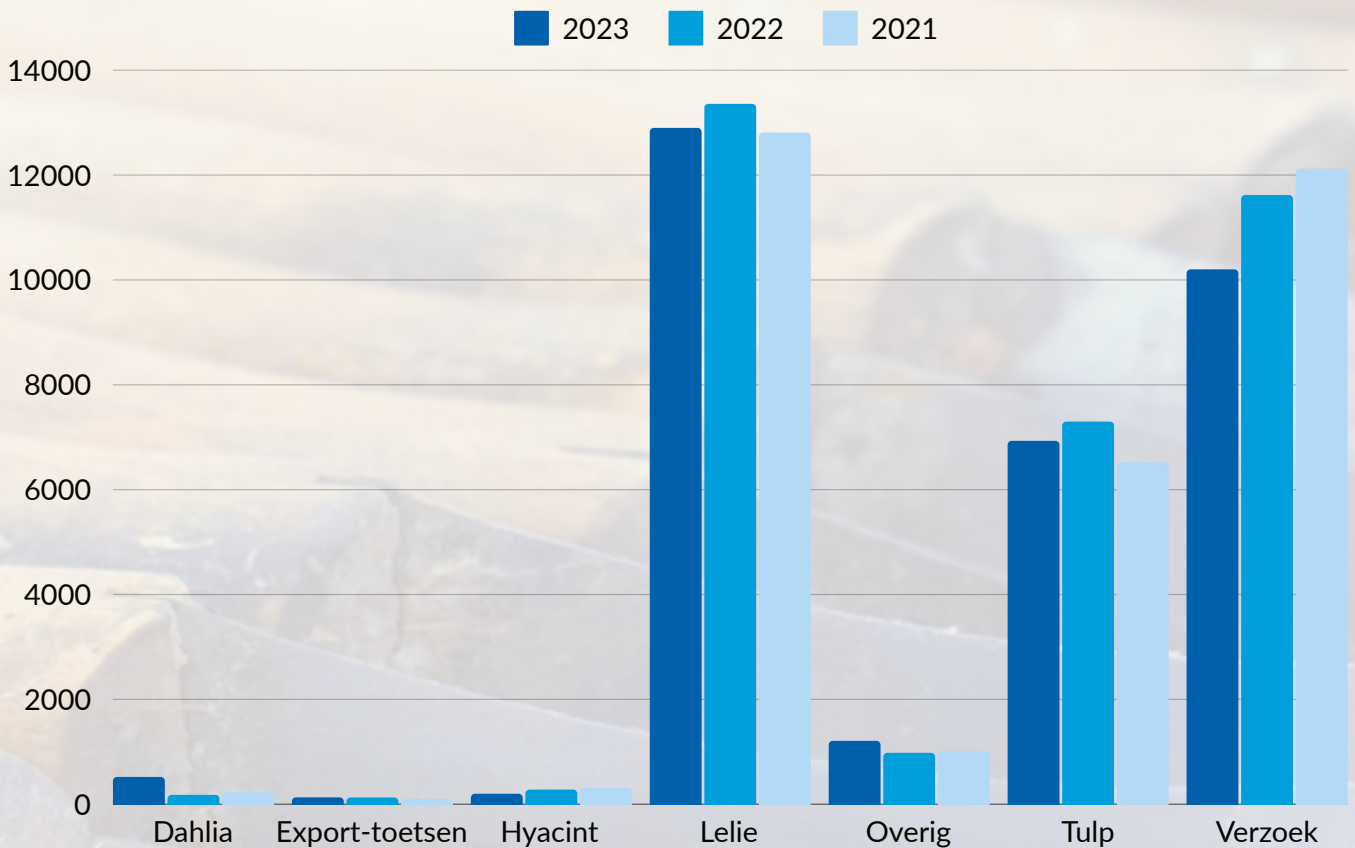
2.1.2 Toetsing

Door het laboratorium zijn in 2023 31.249* monsters getoetst op de aanwezigheid van virussen of bacteriën. Het totaal aantal te verwerken monsters lag 5 % lager dan vorig jaar. Dit komt door een afname in het aantal monsters lelie en tulp. Ook voor de verzoektoetsen is het aantal monsters afgenomen. Ook hier waren er minder monsters tulp en lelie. Het aantal toetsen is daarentegen toegenomen. Dit komt doordat in sommige gevallen op meer virussen per monster is getoetst. In andere gevallen lag het aantal submonsters per monster hoger. Van het totaal aantal monsters is 83 % op basis van ELISA getoetst en 17 % op basis van PCR. Er is een lichte verschuiving naar PCR te zien. Dit jaar zijn voor het eerst dahlia's getoetst op PSTVd (in samenwerking met Naktuinbouw) en zijn alle diagnostiekmonsters met PCR getoetst.

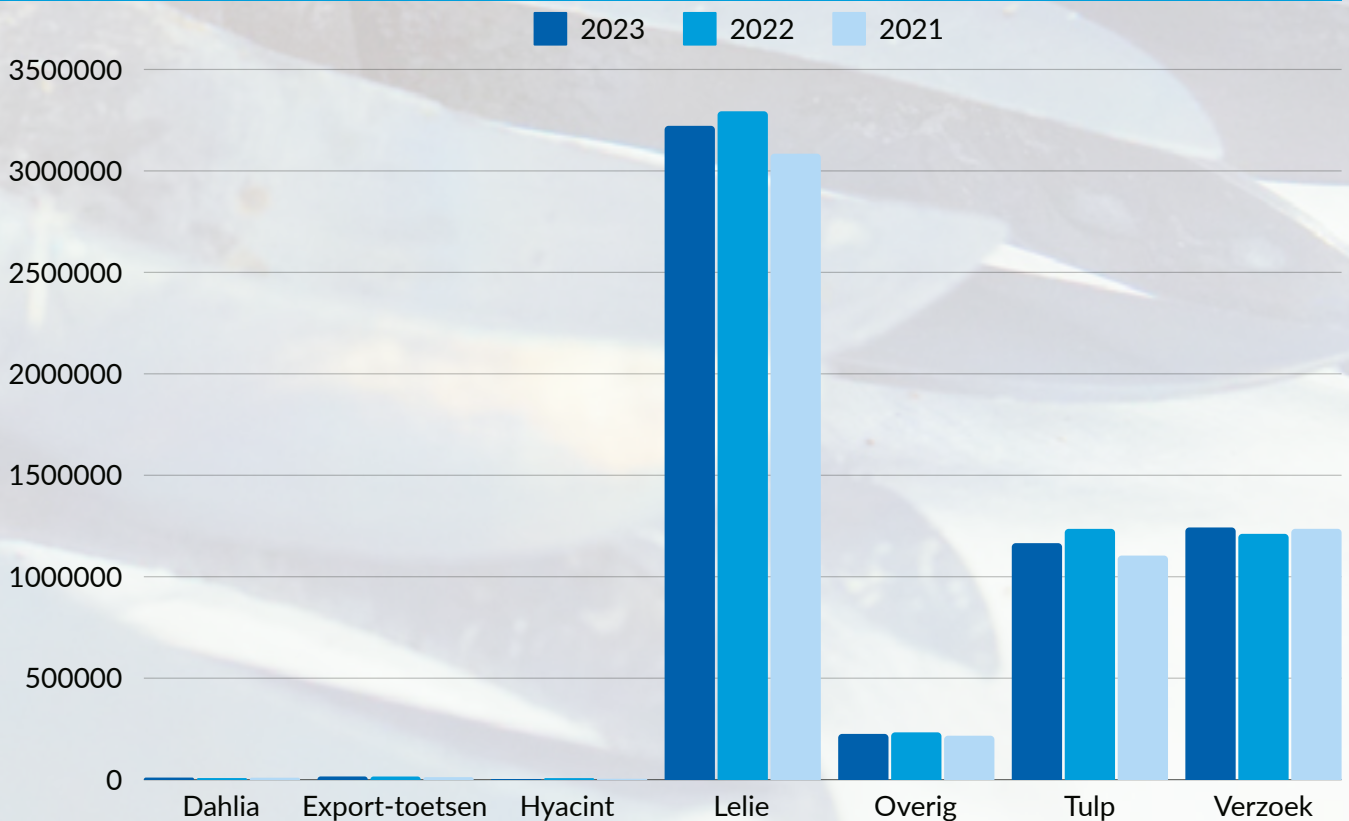
* Een aantal monsters tulp is in de volgende grafiek dubbel opgenomen, omdat deze zowel voor de kwaliteitstoets, als voor de plantgoedtoets zijn gebruikt. Dit gaat om respectievelijk 734 (2021), 783 (2022) en 845 (2023) monsters. Dit totaalcijfer 31.249 is ont dubbeld.

AANTAL MONSTERS PER SOORT

AANTAL TOETSEN PER SOORT

2.1.3 Diagnostiek monsters via PCR

Vanaf 2023 zijn alle diagnostiekmonsters getoetst met PCR, in plaats van een combinatie ELISA en PCR. Diagnostiekmonsters worden ingestuurd door keurmeesters, als deze nieuwe ziektebeelden zien of een ziektebeeld willen controleren. Door het toetsen met PCR kost het proces nu minder tijd in het laboratorium. Daarnaast heeft de keurmeester eerder de uitslag.

2.1.4 Uitbreiding PCR plantgoedtoets lelie

De plantgoedtoets SLRSV en ArMV is dit jaar voor meer leliecultivars met PCR uitgevoerd. Sommige SLRSV isolaten zijn met de ELISA-toets niet zichtbaar. Met name nieuwe cultivars of cultivars met deze isolaten worden PCR getoetst.

2.2 Research & Development

2.2.1 Toetsontwikkeling

Het Research & Development (R&D) team van BKD ontwikkelt nieuwe toetsen. Dat gebeurt wanneer daar vraag naar is vanuit de buitendienst, de sector of door aangepaste eisen uit derde landen. Ook is het uitbreiden van de lab portefeuille onderdeel van het strategische plan 2023 – 2026 van BKD. De volgende toetsen zijn in 2023 ontwikkeld of nog in ontwikkeling:

1. Een PCR-toets om *Aphelenchoides subtenuis* (krokusknolaal) aan te tonen in diverse gewassen.
2. Een PCR-toets om *Fusarium* (zuur) in tulp aan te tonen.
3. Twee PCR-toetsen om de meest voorkomende virussen in *Zantedeschia*'s aan te tonen. Namelijk het Canna Lily Latent Virus (CLLV) en het *Zantedeschia* Mild Mosaic Virus (ZaMMV). Deze toetsen zijn ontwikkeld om een speciaal toets-pakket voor *Zantedeschia* aan te bieden via Bulb Quality Support (BQS).
4. Een PCR-toets op *Impatiens necrotic spot virus* (INSV) in gladiolen voor export naar Taiwan.
5. Een PCR-toets op aardappelspindelknolviroïde (PSTVd) in Dahlia voor export naar Nieuw-Zeeland. Door een unieke samenwerking met Naktuinbouw is toetsing op PSTVd in dahlia's in korte tijd mogelijk gemaakt. In eerste instantie verzorgde BKD de monstervoorbewerking en Naktuinbouw de toetsing. Inmiddels voert het laboratorium van BKD de PCR-toets volledig zelfstandig uit.
6. Een nieuwe SLRSV PCR-toets voor lelie die mogelijk de SLRSV ELISA-toets kan vervangen.
7. Om PCR-toetsen breder inzetbaar te maken, wordt onderzocht of vier lelie PCR-toetsen ook inzetbaar zijn voor tulp.

2.2.2 Toets optimalisatie

In 2023 zijn de PCR-toetsen op PIAMV, LMoV en LSV verbeterd. Virussen kunnen veranderen over tijd. Daarom is het belangrijk om continu te blijven controleren of bestaande toetsen alle virusvarianten herkennen. Hiervoor heeft BKD in 2023 een unieke methode ontwikkeld. Met High Throughput Sequencing (HTS, voorheen aangeduid als NGS) wordt het gehele RNA/DNA van een gewas bekeken. De verkregen data worden geanalyseerd. Hiervoor is in 2023 een bio-informatica analyse opgezet in samenwerking met Wageningen University & Research (WUR).

Tijdens een analyse wordt duidelijk welke virusvarianten er in de praktijk in gewassen voorkomen en of daar nieuwe varianten van bekende virussen tussen zitten. Met deze kennis worden de PCR-toetsen verbeterd. Dit zorgt ervoor dat nieuwe virusvarianten aangetoond worden tijdens toetsing.

Een andere reden voor toets optimalisatie is verbetering van de routine. De ELISA-toets op TBV duurde bijvoorbeeld een dag langer dan de overige ELISA-toetsen. In de afgelopen twee jaar is een aangepast protocol voor deze toets ontwikkeld. Hierdoor is de toetstijd, zonder kwaliteitsverlies, met een dag ingekort en gelijk gemaakt aan de andere toetsen.

2.3 Kwaliteit

2.3.1 Audits

Het laboratorium werkt volgens de ISO 17025 accreditatie voor laboratoriumwerkzaamheden. De Raad voor Accreditatie (RvA) houdt hierop toezicht. In oktober heeft er een audit plaatsgevonden. Het laboratorium heeft complimenten gekregen over het doelmatig ingerichte proces en het kwaliteitssysteem. Er zijn vijf kleinere afwijkingen gevonden. Deze hebben geen gevolgen voor de hoofdprocessen of uitslagen.

Daarnaast is het laboratorium in 2023, net zoals in 2022, geaudit door de Servicio Agrícola y Ganadero (SAG – de Chileense dienst voor landbouw en veeteelt). Bij deze audit zijn geen afwijkingen gevonden.

Tenslotte hebben er interne audits plaatsgevonden. Jaarlijks wordt één van deze audits uitgevoerd door collega's van Naktuinbouw. Hieruit kwamen bevindingen en verbeterideeën, maar ook complimenten voor een goed en efficiënt proces.

2.3.2 Kwaliteitsborging

In 2022 is de registratie van onvolkomenheden gedigitaliseerd. Het melden van onvolkomenheden is eenvoudiger geworden voor collega's. In 2023 is dit verder verbeterd met de analyse van de verzamelde gegevens. Hierdoor is het makkelijker geworden om verbeteracties uit te zetten.

Toetsen worden standaard met elkaar vergeleken. Dit gebeurt binnen het laboratorium en met externe laboratoria, via tweede- en derdelijns controles. De resultaten hiervan worden gebruikt om de kwaliteit van de toetsen te bewaken. Voor enkele toetsen heeft dit in het afgelopen jaar geleid tot een evaluatie van het protocol en kleine aanpassingen. Deze hebben geen invloed gehad op uitslagen.

2.3.3 Accreditatie en (her)validatie van toetsen

De volgende toetsen zijn in 2023 gevalideerd en/of geaccrediteerd:

1. Begin 2023 is een voorlopige validatie van de nieuwe PCR-toets op PSTVd in Dahlia (zie 2.2.1) uitgevoerd. Hierna kon deze toets met goedkeuring van Nieuw-Zeeland toegepast worden voor export naar het land. Momenteel loopt de volledige validatie van de toets, zodat deze volgend jaar onder accreditatie gebracht kan worden.
2. Bij het opstellen van het validatierapport voor de bacterietoets *Dickeya* in Hyacint kwamen enkele aandachtspunten naar voren. Er waren aanvullende experimenten nodig, die in 2023 zijn afgerond. Het validatierapport is hierop aangepast en de accreditatie wordt aangevraagd.
3. Er is een validatietraject gestart voor het nieuwe ELISA-toetsprotocol voor TBV in tulpenbollen (zie 2.2.2). Momenteel worden validatie-experimenten uitgevoerd.
4. Er is een validatietraject gestart voor het toetsen van ArMV, TBV en TVX in tulpenbollen door middel van PCR.

2.4 Kennis

2.4.1 Privaat publieke samenwerking (PPS) projecten

In PPS-projecten werkt BKD samen met andere (onderzoeks)partners uit de sector. Hiermee doet BKD-kennis op die niet of moeilijk zelfstandig te ontwikkelen is. In de PPS "Virusvrije bloembollen telen" wordt onderzocht welke invloed nieuwe groene middelen hebben op de ELISA en PCR toetsen. Daarnaast wordt in dit project een methode ontwikkeld om planten te besmetten met virus. Hiermee kan BKD virussen in de toekomst mogelijk gaan vermenigvuldigen. Dat is nuttig voor de productie van antiserum, wat gebruikt wordt in het ELISA-proces. In de PPS "Detectie van moeilijk bereikbare Q-organismen" worden met HTS grote datasets opgesteld van virus in lelie. Onderzocht wordt hoe deze data geanalyseerd moet worden (bio-IT). Hiermee kan BKD meer inzicht krijg in de virusvariatie in lelie.

2.4.2 High Throughput Sequencing (HTS) en bio-informatica

Het R&D-team onderzoekt nieuwe ontwikkelingen in het werkveld. Eén van deze ontwikkelingen is HTS. Door onder andere WUR en de NVWA is een standaard HTS-protocol voor planten ontwikkeld. Dit protocol is overgenomen door commerciële bedrijven die gespecialiseerd zijn in HTS. Hierdoor is het nu voor BKD mogelijk om HTS uit te laten voeren bij een externe partij.

Om de HTS-data goed te kunnen gebruiken en interpreteren zijn (bio-IT) analyses heel belangrijk. Om deze zelf uit te kunnen voeren, heeft BKD ook zelf protocollen ontwikkeld en in gebruik genomen. Er is een protocol ontwikkeld om de toets optimalisatie te verbeteren met HTS (zie 2.2.2.). Daarnaast zijn er protocollen in gebruik genomen die ontwikkeld zijn in eerdere PPS projecten. Hiermee kunnen (nieuwe) virussen geïdentificeerd worden in de HTS-datasets. Ook is er in 2023 een nieuwe onderzoeker in het R&D-team verwelkomd met een specialisatie in bio-IT.

De mogelijkheid om HTS extern uit te laten voeren en de data zelfstandig te analyseren heeft geleid tot een pilot voor Allium. Het doel van de pilot is te achterhalen welke virussen voorkomen in Allium.

2.5 LIMS

Eind 2023 is de keuze gemaakt voor een nieuw Lab Information Management Systeem (LIMS). Dit programma zal het huidige systeem gaan vervangen. Hiermee wordt de efficiëntie verbeterd en zijn de ICT-systemen van het laboratorium up-to-date. In samenwerking met de afdeling ICT en de leverancier, wordt het nieuwe systeem in 2024 ingericht. Naar verwachting kan het laboratorium het systeem in 2025 volledig in gebruik nemen.

VERBINDING

In 2023 zijn verschillende initiatieven opgezet om de verbinding te versterken. Dit was het jaarthema binnen de organisatie. Niet alleen de verbinding binnen teams, maar ook tussen teams, met de klanten en de sector.

Een mooi moment waar dit zichtbaar werd, was de viering van het 100-jarig bestaan. Op het laboratorium zijn daarvoor rondleidingen gegeven aan zo'n 160 collega's en externen. Daarop volgde een bijeenkomst met samenwerkingspartners en medewerkers. De dag sloot af met een diner en feest voor de BKD'ers.

Ook gedurende de rest van het jaar, hebben verschillende groepen BKD bezocht. Zoals een groep tweedejaars studenten "Bollenteelt" van het Clusiuscollege, meerdere productgroepen van de KAVB en een groep jongeren van KAVB-Jong! Naast rondleidingen in ons laboratorium, voerde BKD gesprekken met telers en exporteurs over het keuringsbeleid.

Vanuit NVWA NIVIP (laboratorium) zijn samenwerkingsdagen met de plantaardige keuringsdiensten georganiseerd. Eén van deze dagen werd georganiseerd bij BKD.

Daarnaast hebben de onderzoeksgroepen van Naktuinbouw en NAK ook los het laboratorium bezocht. De lab medewerkers van BKD hebben een rondleiding gehad in het laboratorium van collega-keuringsdienst NAK.

In het lab hebben keurmeesters in het najaar geholpen met de monstervoorbewerking van de tulpenbollen. Binnen de organisatie zijn daarnaast projectgroepen met medewerkers uit alle afdelingen bezig om verbetervoorstellen uit te werken. Dit gebeurde onder de BKD Academie Expert. BKD-brede trainingen werden ook gemengd gegeven om collega's met elkaar in verbinding te laten komen.

Tenslotte zijn er meerdere bedrijfsbezoeken geweest. Een grote groep lab medewerkers heeft bijvoorbeeld exportbedrijf Royal van Zanten bezocht tijdens de Dutch Lily Day. Het doel was om meer inzicht te krijgen in "waar we het voor doen".

BELEID

3.1 Teelt: keuringssystematiek en regelgeving

3.1.1 Productgroepen

Nieuwe ontwikkelingen en veranderende omstandigheden in de buitenwereld kunnen invloed hebben op de keuringssystematiek. BKD is daarom regelmatig in gesprek met ANTHOS (handelsvertegenwoordiging) en de KAVB-productgroepen (teeltvertegenwoordiging). Soms leidt dit tot aanpassing van de uitvoeringsrichtlijnen. In 2023 zijn de volgende onderwerpen per productgroep aan de orde geweest:

TULP

Door de toename van TVX in tulp, is in 2023 een 3-jarige afbouwregeling ingevoerd. Hierdoor kunnen telers een partij met een te hoog percentage TVX nog maximaal 3 jaar gebruiken.

Daarnaast is een grote stijging van percentages TBV in tulp besproken. Afgesproken is dat de productgroep tulp met tulpentelers in gesprek gaat over mogelijke aanpassingen aan de richtlijnen. Het gesprek wordt in 2024 vervolgd.

LELIE

De lijst met leliecultivars die verplicht op TVX worden getoetst, is in 2023 uitgebreid. Hierdoor is discussie ontstaan met de productgroep lelie over de noodzaak van de toets. In overleg is de richtlijn niet veranderd. Wel is afgesproken om cultivars van de lijst te verwijderen waarin twee achtereenvolgende jaren geen TVX gevonden is. Deze cultivars hoeven dan niet meer verplicht op TVX getoetst te worden.

NARCIS

In 2022 startte een 3-jarige pilot 'uitgestelde plantgoedtoets Narcis', om de export naar China te bevorderen. In deze eerste twee jaar van de pilot is nog weinig interesse getoond in de uitgestelde toets.

Het R&D-team van BKD heeft de productgroep narcis uitleg gegeven over mogelijke virustoetsen. Hierop heeft de productgroep BKD gevraagd om onderzoek te doen naar de virussen die in narcis voorkomen. Dit onderzoek wordt opgenomen in het jaarplan voor 2024.

BIJZONDERE BOLGEWASSEN: ALLIUM

Tijdens de keuring van Allium wordt een cultivarlijst gebruikt om te bepalen welke cultivars visueel worden gekeurd op virus. Met de productgroep bijzondere bolgewassen is een voorstel besproken om de norm voor virus aan te passen. Hierdoor kunnen alle cultivars op virus gekeurd worden. Deze werkwijze sluit beter aan bij de huidige kennis over het gewas. Het voorstel wordt in 2024 ter goedkeuring aan het BKD-bestuur voorgelegd.

HYACINT

De productgroep hyacint maakt zich zorgen over de toename van symptomen van hyacintenmozaïekvirus. Ook de afname van gezonde werkbollen zijn een punt van zorg. Steeds minder telers richten zich op het telen van werkbollen. Daarnaast is de virusdruk toegenomen.

Om voldoende, gezonde werkbollen te kunnen blijven telen, zijn afspraken gemaakt over het verscherpen van toezicht op de werkbollenteelt. Ook ligt er een verzoek van de productgroep voor het verhogen van de virusnorm voor werkbollen. Tenslotte wil de productgroep meer inzicht in de virussen die voorkomen in hyacinten. Het gesprek hierover wordt vervolgd in 2024.

GLADIOOL

Partijen gladiool met te veel (maar maximaal 2%) dwalingen tijdens de opplantkeuring, kunnen na de oogst een herkeuring krijgen. Hierdoor zijn meer partijen geschikt voor export naar Japan. Het percentage (2%) is bepaald tijdens de pilot van deze regeling. Op verzoek van de productgroep gladiool wordt in 2024 een nieuwe pilot gestart, om te bekijken of dit percentage omhoog kan.

ZANTEDESCHIA

Op aanvraag van de sector is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid om een plantgoedtoets voor Zantedeschia te ontwikkelen. Dit meerjarige onderzoek wordt uitgevoerd door een werkgroep van telers, BKD en BQS.

3.1.2 Registratie onder Diversen

In 2020 is besloten dat partijen met een oppervlakte boven de 25 are niet meer bij BKD als 'diversen' geregistreerd mogen worden. Dit voorkomt problemen bij de verhandeling van partijen. Na een overgangsjaar (2022) waarin maximaal 50 are per partij gold, is de regeling nu definitief. De grens was in 2023 maximaal 25 are. Grotere partijen moeten een officiële cultivarnaam hebben, die geregistreerd staat bij een registratie-autoriteit (zoals KAVB, CPV, Raad voor Plantenrassen). Deze aanscherping heeft geleid tot veel extra registraties van cultivars.

3.1.3 Handhaving sluitingsdata registratie

In 2022 heeft het bestuur van BKD meerdere keren gesproken over de balans tussen service en handhaving. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de sluitingsdata voor de partijregistraties. Vanaf 2023 is BKD strenger gaan toezien op sluitingsdata voor registratie om onnodige kosten te voorkomen.

3.2 Handel: fytosanitaire regels voor markttoegang

3.2.1 Soortnamen

Steeds meer exportbestemmingen stellen eisen aan de juiste soortnaam op het exportcertificaat, vanwege controle op teeltverboden en op aanvullende eisen voor een specifiek soort (die niet gelden voor het totale gewas). Het is daarom van belang dat de gebruikte broncodes digitaal beschikken over de juiste en volledige informatie omtrent de soortnaam. Met name voor Hybride-soorten ziet BKD steeds vaker importbelemmeringen in bepaalde exportlanden. De NVWA, Anthos en KAVB zijn initiatieven gestart om tot een structurele werkwijze te komen, om hiermee belemmering voor elektronisch certificeren weg te nemen.

3.2.2 Elektronisch certificeren Verenigd Koninkrijk (VK)

In 2022 kondigde de NVWA aan dat vanaf juli 2023 een elektronisch certificaat verplicht zou worden voor export van bloembollen naar het VK. Hiervoor moeten exporteurs hun fytosanitaire certificaten verplicht digitaal aanvragen bij e-CertNL via het Ketenregister. Begin 2023 werden nieuwe modules in Ketenregister gebouwd en in gebruik genomen om dit mogelijk te maken (zie 4.3.2). Samen met Anthos zijn veel inspanningen gedaan om bedrijven goed op Ketenregister aan te laten sluiten. Hierdoor kon voor hen de handel met het VK door blijven lopen. Voor BKD en de keurmeesters betekende deze deadline ook wijzigingen in de werkwijze en keuringsprocessen.

3.3 Europese regelgeving: PHR/ OCR

BKD ziet tijdens de jaarlijkse administratieve bedrijfscontrole dat de bedrijven voldoen aan de vereisten van de PHR/OCR en dat aanpassingen zijn doorgevoerd in de bedrijfsvoering. Na de coronapandemie konden we de reguliere bezoeken gefaseerd weer invoeren voor alle geregistreerde bedrijven.

3.4 Erkenningsregelingen

3.4.1 Algemeen

Met een erkenningsregeling komt er meer verantwoordelijkheid bij een bedrijf te liggen. De deelnemende bedrijven controleren zelf of zij aan alle eisen (voor kwaliteit en/of export) voldoen. BKD ziet toe op het proces. Alle eisen zijn en blijven voor alle bedrijven gelijk, of zij aan de erkenningsregeling meedoen of niet. Een bedrijf moet het eigen proces kunnen aanpassen op de erkenningsregeling. Dat is niet voor elk bedrijf haalbaar. Deelname aan een erkenningsregeling is daarom nooit verplicht.

3.4.2 Bestaande erkenningsregelingen: Horizontaal toezicht

In het lelie-verwerkingsseizoen 2022/2023 is de erkenningsregeling Horizontaal toezicht officieel van start gegaan. In de twee jaren ervoor liep van deze regeling een pilot. Vijf lelie exporteurs nemen deel aan de regeling. Zij zien er zelf op toe dat hun partijen lelie voldoen aan de fytosanitaire eisen van het ontvangende land. Dit doen zij aan de hand van een eigen kwaliteitshandboek, met een beschrijving van hun exportproces. BKD controleert het proces op verschillende punten. Horizontaal Toezicht is de eerste erkenningsregeling van BKD en een positief voorbeeld van inzet van eigen verantwoordelijkheid.

3.4.3 Pilot: Erkenning Opbouw nieuwe partijen LELIE-TEELT

In 2023 startte de pilot 'Erkenning lilieteelt'. De inhoud van deze erkenningsregeling is met vijf deelnemende telers uitgewerkt. De regeling is erop gericht om lelie-uitgangsmateriaal van hoge kwaliteit vrij te stellen van bladtoetsing. Een partij krijgt vrijstelling wanneer op een andere manier is aangetoond dat het materiaal virusvrij is. Dat kan bijvoorbeeld door toetsing vóór de teelt.

3.4.4 Ontwikkeling nieuwe regelingen

Het bestuur van BKD vindt het belangrijk dat er nieuwe erkenningsregelingen worden ontwikkeld. De aandacht ligt daarbij op (deel)processen die minimaal dezelfde kwaliteit verzekeren als het standaard keuringsproces. Voor de ontwikkeling van nieuwe erkenningsregelingen kijkt BKD naar vragen en wensen vanuit de sector.

DIGITALISERING VAN DE KETEN

4.1 Algemeen

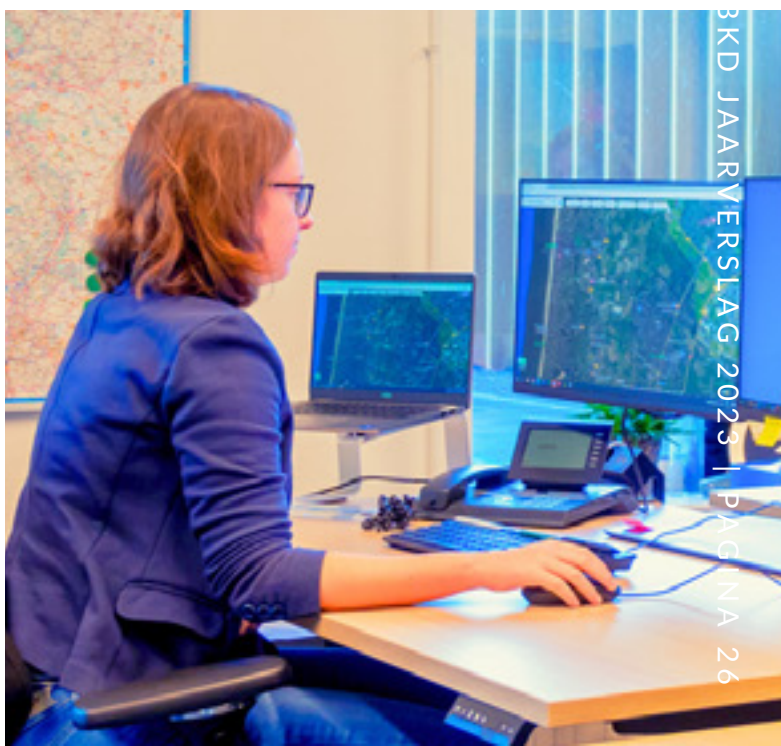
Een toekomstig doel van BKD is een volledig digitale verhandeling van alle bloembollen. Hieraan draagt BKD ook bij. Digitalisering is daarom een belangrijk onderwerp op de jaaragenda. In 2023 zijn er verschillende digitaliseringsprojecten voor de teelt en handel uitgevoerd.

4.2 Teelt: MijnBKD

Met het project MijnBKD wordt het bestaande teeltregister in stappen omgezet naar een nieuw systeem. Er zijn nieuwe programma's ontwikkeld voor klanten (telers en handelaren), bijvoorbeeld voor de registratie van partijen en percelen. Maar ook voor collega's van BKD worden nieuwe apps gebouwd, met name voor het uitvoeren van keuringen.

4.2.1 MijnBKD koppeling met LIMS

Eind 2022 startte BKD met een onderzoek naar nieuwe automatisering van het laboratorium. Het huidige is sterk verouderd, werkt inefficiënt en geeft faalkosten. In 2023 is de keuze gemaakt om een nieuwe standaard LAB applicatie (LIMS) in gebruik te nemen (zie 2.5). Belangrijk in de keuze voor de applicatie, was of deze goed informatie kon uitwisselen met MijnBKD. In 2024 wordt gestart het koppelen van de nieuwe LIMS met MijnBKD en andere systemen van BKD.

4.2.2 Verbeteringen MijnBKD

Na een eerste evaluatie is de Keuren-App in 2023 bijgewerkt en verbeterd. In 2022 werd deze app voor keurmeesters in gebruik genomen, met name om veldkeuringen en bemonsteringen uit te voeren.

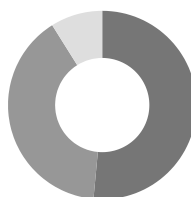

Ook werden dit jaar andere apps en systemen uit het project MijnBKD verbeterd. Zoals de import en export app en het klantportaal. In deze laatste wordt de registratie vereenvoudigd, naar aanleiding van vragen uit het vak.

4.3 Handel: Ketenregister

Ketenregister is de software die BKD heeft ontwikkeld en onderhoudt voor de export van bloembollen. Hiervan wordt gebruik gemaakt door het merendeel van de exportbedrijven. Ketenregister bestaat uit verschillende modules (KR-full, KR-full+, KR-medium, KR-light+), met ieder eigen kenmerken op gebied van service en automatisering. Het doel is om de toekomst te werken met één standaard module.

4.3.1 Digitale verhandeling via Ketenregister en e-CertNL

De vraag naar een volledige digitale verhandeling, via Ketenregister en e-CertNL, wordt steeds groter. Het aantal gebruikers van Ketenregister is in 2023 aanzienlijk gegroeid. Met de aankondiging van het VK, dat er per 1 juli alleen nog elektronisch gecertificeerd kon worden, heeft grote impact gehad op het aantal gebruikers van het Ketenregister.

VERWERKING FYTOSANITAIRE DOCUMENTEN			
	2023	2022	2021
	Aantal	Aantal	Aantal
Totaal aantal fyto-sanitaire documenten verwerkt	20.373	20.593	21.130
Via Ketenregister en e-CertNL	13.247	10.606	9.253
Via Ketenregister Light	5.746	8.158	9.369
Via Ketenregister Medium	1.380	1.829	2.508
Verdeling verwerkingswijze in %			

4.3.2 Verbeteringen Ketenregister

In 2023 is Ketenregister op de volgende punten doorontwikkeld en aangepast:

1. Om te zorgen dat exporteurs ook zonder KR-full elektronisch naar het VK kunnen verhandelen, is de module KR-light+ ontwikkeld. Deze tijdelijke module is met name bedoeld voor exporteurs die doen aan 'droogverkoop'. Voor deze groep bleken de bestaande modules niet goed bruikbaar.
2. De module KR-full+ is ontwikkeld. KR Full+ maakt het proces van exportcertificering sneller en makkelijker voor de klant. De klant kan bijvoorbeeld makkelijker partijen koppelen. Daarnaast verlopen meer controles automatisch in KR-Full+. Door de verplichte elektronische certificering naar het VK, is deze module voor het VK eerder in gebruik genomen dan gepland.
3. Er zijn tijdens het jaar aanpassingen gedaan in het Ketenregister naar aanleiding van veranderde landeisen.
4. In de loop van 2023 zijn er veel aanpassingen gedaan om het teeltsysteem van Naktuinbouw goed aan te sluiten op het Ketenregister. Dit is vooral belangrijk om de door Naktuinbouw gekeurde gewassen (zoals vaste planten) digitaal door het Ketenregister te laten lopen. Daardoor wordt elektronisch certificeren ook voor deze gewassen mogelijk.

4.4 Digitale levernota

Binnen de bloembollensector bestaat de wens om volledig digitaal te verhandelen van teler naar handelaar. Dit zorgt voor minder fouten in belangrijke documenten en bespaart tijd en geld. BKD is een belangrijke schakel in het proces van digitalisering in de sector. Daarom werkte BKD in 2023 samen met sectorpartners aan de verdere digitalisering van het leveranciersdocument (ook wel leveringsbericht of levernota genoemd).

Dit gebeurde onder andere door de lancering van LENA: Uw LeverNota Assistent (www.levernota.nl). LENA is een gratis web portaal voor de teler, waarmee een digitale levernota kan worden gemaakt en verstuurd (via EdiConnect).

Telers met een eigen softwarepakket voor bloembollenteelt, kunnen deze vaak al gebruiken voor het volledig elektronisch versturen van een leveranciersdocument. Op de website van LENA is een lijst beschikbaar met softwarepakketten die deze mogelijkheid al bieden. LENA is met name voor telers die nog geen gebruik maken van een eigen softwarepakket.

4.5 ICT-systemen, infrastructuur en veiligheid

Ook de volgende ICT-onderwerpen zijn in 2023 belangrijk geweest voor BKD:

1. In 2023 zijn alle data-servers van BKD overgezet naar de Cloud. Een groot project, waarmee het gebruik van fysieke hardware-servers in Amsterdam volledig is beëindigd.
2. Door verbeteringen aan de netwerken waren de systemen van BKD in 2023 veilig en goed beschikbaar. Met het oog op Cyber Security, is vooral de beveiliging van de netwerken uitgebouwd. Om ransomware-aanvallen te voorkomen, werden daarnaast verbeteringen doorgevoerd aan de back-up omgeving. Ook is de apparatuur van medewerkers beter beveiligd tegen het toenemende risico op identiteitsdiefstal.
3. Een aantal medewerkers zijn in 2023 aangesteld als 'key-user'. De key-users helpen het ICT-team vanuit de dagelijkse praktijk bij verbeteringen en ontwikkelingen aan systemen. Daarnaast helpen zij collega's met het gebruiken van nieuwe apps en functionaliteiten.

4.6 Kwaliteitsborging

Als onderdeel van het BKD-kwaliteitssysteem, zijn in 2023 interne en externe ICT-audits uitgevoerd. Tijdens een BKD-brede audit van de NVWA is uitgebreid gekeken naar ICT. Hierbij was vooral aandacht voor de werking van Ketenregister en de koppeling met andere systemen van BKD.

INFORMATIE VOORZIENING

Op basis van feedback van klanten, heeft BKD zich in 2023 ingespannen om de informatievoorziening voor klanten te verbeteren. De website speelt hierin een grote rol. Na een start in 2022, zijn in 2023 nagenoeg alle formulieren die daarvoor geschikt waren gedigitaliseerd. Deze formulieren zijn met name bedoeld om verschillende diensten van BKD aan te vragen. Denk bijvoorbeeld aan het aanvragen van een grondmonster voor Stengelaal na het doorvoeren van maatregelen, of het aanmelden van nieuwe cultivars voor opname op de Japanlijst voor export. De digitale formulieren versimpelen voor zowel BKD als de klant verschillende processen.

Op de website is ook voor alle voorjaarsgewassen een eigen gewaspagina gemaakt. Hierop is het procesjaar van het gewas te vinden, waarin ook doorgeklikt kan worden naar aanvullende informatie op de website.

Een handig overzicht voor telers en handelaren van handelingen en acties die per gewas relevant zijn. In 2024 volgen de zomergewassen.

Ten slotte is ook een archief voor klanten ontwikkeld, waar zij alle vakberichten terug kunnen vinden. De vakberichten werden verstuurd per e-mail en waren voor de klant dan ook alleen terug vindbaar in de eigen mailbox. Omdat er in de vakberichten vaak belangrijke informatie voor de klant staat, wilde BKD de vindbaarheid van de berichten verbeteren. Daarnaast is ook de opmaak van de vakberichten aangepast. De berichten zijn compacter en duidelijker geworden.

ORGANISATIE

5.1 Bestuur, sectorraad & management

5.1.1 Bestuur 2023

In 2023 zijn een aantal wisselingen geweest in het bestuur van BKD. Bestuursleden worden benoemd door het bestuur zelf, met uitzondering van de onafhankelijk voorzitter. Deze wordt benoemd door het ministerie van LNV. De heer Westerhof is vanwege pensioen gestopt en vervangen door de heer Terwindt. De heer Goebbels is benoemd tot ongebonden bestuurder.

Het Bestuur heeft in 2023 zeven keer vergaderd. Daarbij zijn jaarlijks terugkerende punten als jaarrekening en de begroting besproken. Daarnaast zijn de financiën van BKD veel onder de aandacht geweest. In een extra vergadering is de lange termijn begroting van BKD uitgebreid doorgenomen. Andere thema's waren de digitalisering in de keten, de implementatie van de Wet Open Overheid en het verbeteren van de informatievoorziening aan onze klanten.

5.1.2 Sectorraad 2023

Leden van de sectorraad worden benoemd door het bestuur. De Sectorraad heeft twee nieuwe leden en een nieuwe adviseur welkom geheten. De sectorraad heeft in 2023 vier keer vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren de begroting en jaarrekening.

5.1.3 Managementteam 2023

De dagelijkse leiding van BKD ligt in handen van de directeur. Het managementteam (MT) van de BKD bestaat uit de directeur en vijf MT-leden.

BESTUUR

SECTORRAAD

MANAGEMENTTEAM

5.1.4 Samenstelling Bestuur, Sectorraad & Managementteam 2023

BESTUUR SAMENTELLING 2023		
	Functie	Voorgedragen door
ir. K.J. van Ast	Voorzitter	Onafhankelijk voorzitter
J.H.M. Bond	Secretaris/ penningmeester	KAVB
J. Goebbels	Ongebonden bestuurder (vanaf november 2023)	Voorzitter BKD
F.W. Hulsebosch	Bestuurslid	KAVB
G.J.P.M. Menting	Bestuurslid	KAVB
ir. E.K. Pinxterhuis	Adviseur bestuur	BKD
mr. H. Westerhof	Vicevoorzitter (t/m juni 2023)	Anthos
M-J. Terwindt	Vicevoorzitter (vanaf mei 2023)	Anthos

SECTORRAAD SAMENTELLING 2023		
	Functie	Voorgedragen door
ir. K.J. van Ast	Voorzitter	
T. van den Berg	Lid	KAVB
D. Leenen	Lid	KAVB

	Functie	Voorgedragen door
H. Glorie	Lid	Anthos
H.J. Kloosterboer	Adviseur	Anthos
M. Oijevaar	Lid	KAVB
ir. E.K. Pinxterhuis	Ambtelijk secretaris/ penningmeester	
R. van der Tang	Lid	Anthos
J. van Ruijven	Lid	Glastuinbouw Nederland
R. van der Hulst	Adviseur	KAVB
R. Vletter	Lid	Plantum
R. de Vries	Lid	Anthos

MANAGEMENTTEAM SAMENTELLING 2023

ing. F.M. Claassen	Hoofd Keuringsbeleid & ICT
A.E.A. Hagedoorn	Hoofd Personeel & Organisatie
H.P. Fris	Hoofd Financiën
ir. E.K. Pinxterhuis	Directeur
M. Steenbeek	Hoofd Laboratorium
D.J.T. van der Sterren	Hoofd Buitendienst

5.2 Medewerkers

5.2.1 Algemeen

2023 heeft veel gevraagd van de flexibiliteit van de BKD-medewerkers. Er is door veel afdelingen veel extra inzet gepleegd op de digitale verhandeling naar het VK. Ook is werk overgenomen van collega's die door ziekte zijn uitgevallen. In sommige gevallen is hierdoor veel werkdruk ervaren in de organisatie. Dit heeft invloed gehad op het welzijn van medewerkers. Het MT had in 2023 veel aandacht voor deze werkdruk en houdt dit ook in 2024 in de gaten. Hiermee wil het MT uitval en uitstroom voorkomen.

In 2023 is het 100-jarig jubileum van BKD gevierd met alle medewerkers. Ook hebben zij elkaar ontmoet tijdens een informele BKD-middag. Deze feestelijke bijeenkomsten hebben de verbinding tussen collega's versterkt.

5.2.2 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

Goed, sociaal betrokken werkgeverschap en werkgelegenheid in de regio zijn belangrijke thema's voor BKD. Deze thema's passen binnen het MVO-beleid. Onder dit beleid hebben in het laboratorium twee mensen gewerkt met afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is mogelijk geworden door extra aandacht en steun van betrokken collega's.

5.2.3 Opleiding & training

In het strategische plan 2023 - 2026 van BKD staan BKD-medewerkers centraal. BKD heeft daarom iedereen een opleidingsprogramma aangeboden op het gebied van samenwerken en het versterken van de persoonlijke effectiviteit. Alle trainingen vonden plaats op kantoor in Lisse. Door de trainingen aan gemixte groepen aan te bieden (met collega's van alle afdelingen), is ook de onderlinge verbinding verstevigd.

Daarnaast zijn ook vakinhoudelijke trainingen aangeboden. Dit waren bijvoorbeeld trainingen in praktische statistiek voor het laboratorium en professioneel en positief schrijven. De buitendienst heeft vakgerichte trainingen gekregen en training op het gebied van export en veiligheid. Het BHV-team heeft de jaarlijkse herhalingstraining gevolgd. Tenslotte hebben het MT en de teamleiders samen het specifieke programma voor het versterken van leiderschap in 2023 vervolgd.

Een deel collega's volgt het tweejarige programma BKD Academie Expert. Deelnemers kunnen hiermee zowel professioneel als persoonlijk groeien. Zij hebben trainingen gevolgd op het gebied van Lean werken en verandermanagement. In 2023 zijn de deelnemers in kleinere groepjes gestart met het uitwerken van een verbetervoorstel. Deze voorstellen worden in 2024 gepresenteerd en uitgevoerd.

5.2.4 Vertrouwenspersonen

In 2023 zijn twee collega's gestart als vertrouwenspersoon. Zij hebben deze rol van twee andere collega's overgenomen. De nieuwe vertrouwenspersonen hebben de opleiding tot vertrouwenspersoon afgerond en zijn volledig gekwalificeerd van start gegaan. In 2023 hebben de vertrouwenspersonen zich bij de meeste teams voorgesteld en uitleg gegeven over hun rol. Dit wordt vervolgd in 2024.

5.2.5 Werving

Via eigen werving zijn in 2023 acht nieuwe medewerkers gevonden. Bij het laboratorium is één collega vervangen. Het R&D-team is uitgebreid vanwege nieuwe werkzaamheden op het gebied van Bio-IT en de inrichting van het nieuwe LIMS (zie 2.5). In de buitendienst is ingezet op het vervangen van langdurig zieken. Om verschillende processen te kunnen verbeteren en ter vervanging van toekomstige gepensioneerden, is de buitendienst daarnaast uitgebreid. Hiermee blijft de kwaliteit van de dienstverlening op peil. Ook zijn nieuwe collega's aangetrokken ter vervanging van twee medewerkers die na twee ziektejaren afscheid hebben genomen.

5.2.6 Detachering

Het detacheren van medewerkers zorgt voor een meer constant werkaanbod, een verhoogde kwaliteit en het behoud van goed personeel. In 2023 heeft BKD onder andere opnieuw watermonsters voor KIWA Verin genomen. Deze samenwerking is naar tevredenheid verlopen.

5.3 Arbeidsvoorwaarden

In maart 2023 is de CAO-verhoging van 5% doorgevoerd en per 31 december 2023 de CAO-verhoging van 3%. De reiskosten voor woon-werkverkeer worden €0,19 per kilometer vergoed. Aan het eind van het jaar is medewerkers de mogelijkheid geboden om tot het wettelijk maximum (€0,21 per km) bruto/netto uit te ruilen. In 2024 blijft deze reiskostenvergoeding onveranderd.

5.4 Vitaliteit

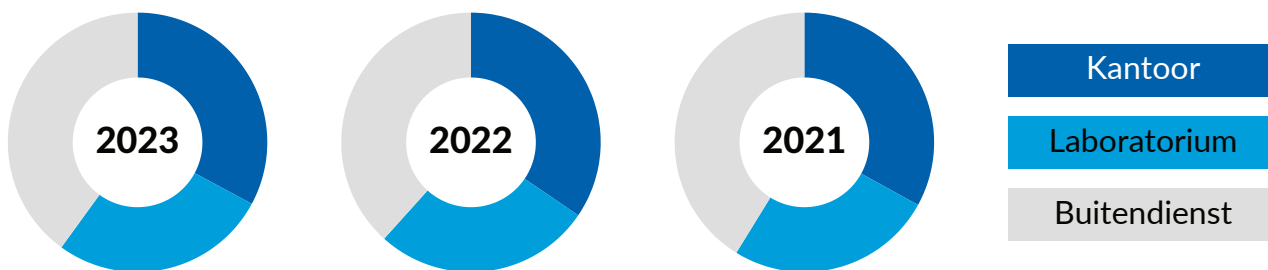
De vitaliteitsweek van 2023 is door omstandigheden opgeschort en doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2024. Toch heeft BKD dit jaar aandacht gehad voor gezondheid en welzijn. Dit gebeurde met name binnen de teams en op individueel niveau binnen de gesprekscyclus en bilaterale overleggen. Daarnaast hebben diverse medewerkers preventieve Arbo consulten gehad, om uitval door ziekte te voorkomen.

5.5 Arbo en Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)

In 2022 is de RI&E gedigitaliseerd en geactualiseerd. De acties die in de RI&E naar voren zijn gekomen, zijn in 2023 opgepakt. De RI&E wordt elk kwartaal gemonitord.

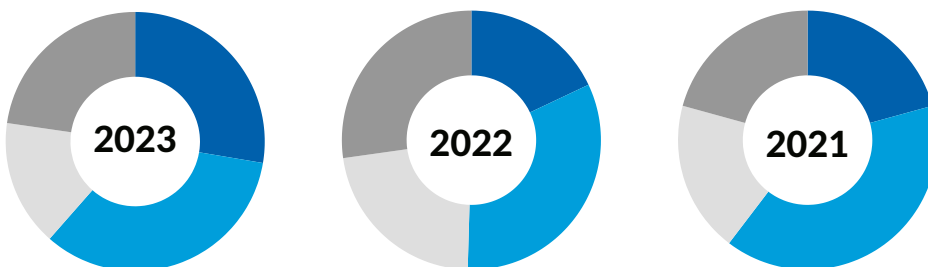
5.6 Medewerkers in cijfers

BEZETTING MEDEWERKERS IN FTE

Het vaste personeelsbestand van BKD is niet gegroeid. Er zijn 9 nieuwe medewerkers gestart en 9 medewerkers gestopt. In totaal hebben in 2023 (zowel vast, als in de flexibele schil) 176 medewerkers voor BKD gewerkt. In 2022 waren dit 172 medewerkers. Het aantal fte is licht gestegen van 107,34 in 2022, naar 107,56 in 2023. Het aantal inhuurkrachten was met name het eerste half jaar hoog bij de afdeling ICT en op kantoor. Dit kwam onder andere door de overgang naar de Cloud. In de loop van het jaar, is de inhuur van externen terug gebracht naar een lager niveau.

VERDELING ZIEKTE VERZUIM

Extra lang > 365

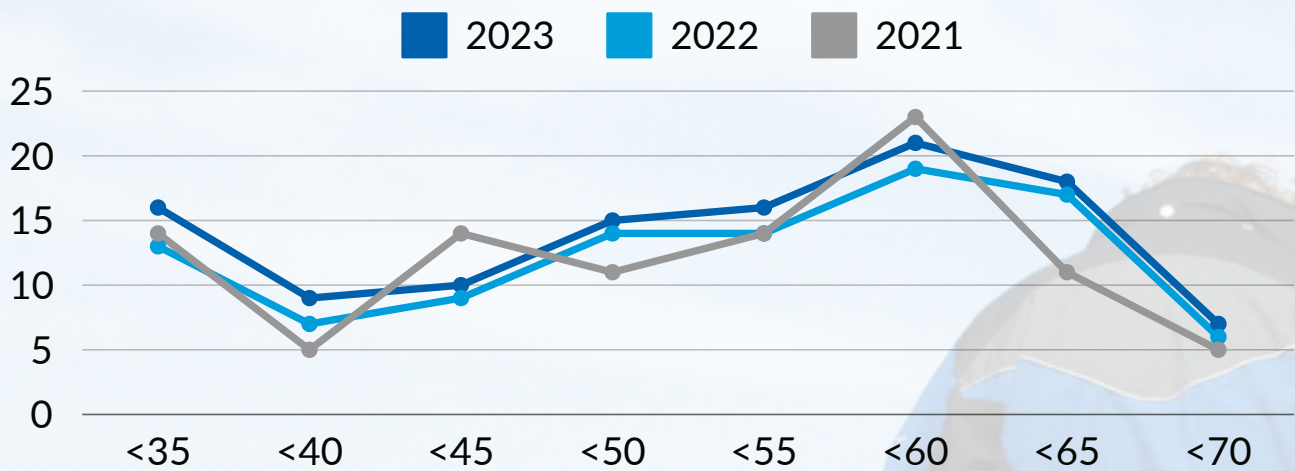
Lang 42 t/m 365

Middellang 7 t/m 42

Kort 0 t/m 7

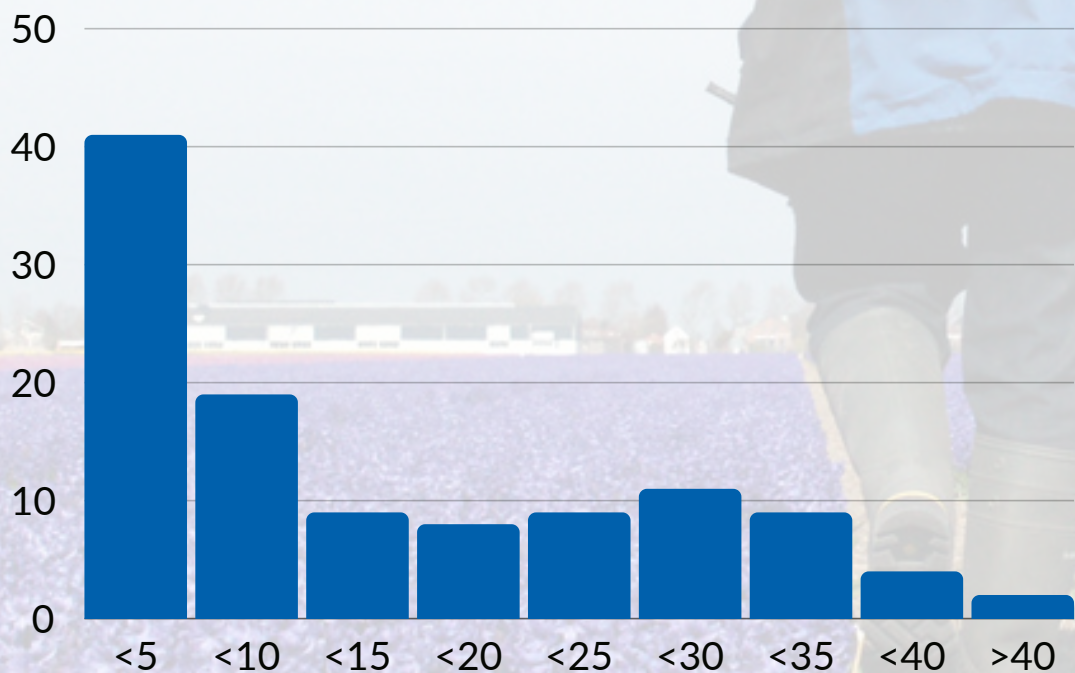
Het verzuimcijfer in 2023 is 4,5%. Dit is 1% minder dan 2022. Het verzuimcijfer wordt met name bepaald door een aantal langdurig zieken. In het laatste kwartaal is ook het kort verzuim hoog geweest door de griepgolf.

LEEFTIJDOPBOUW OP 31 DECEMBER

De gemiddelde leeftijd van de vaste medewerkers bij BKD is 49,26 jaar. In 2023 is de oudste medewerker 68 jaar en de jongste 20 jaar.

DIENSTJAREN VASTE MEDEWERKERS 2023

Het gemiddelde aantal dienst jaren bij de BKD is 12,64. Er zijn drie medewerkers al zeer lang (langer dan 40 jaar) in dienst bij BKD. Twee van hen zijn in 2023 met pensioen gegaan.

JURIDISCHE ZAKEN

6.1 Zelfstandig bestuursorgaan

BKD is een stichting met wettelijke taken. Dat maakt BKD ook een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO). Dit betekent dat BKD besluiten kan nemen die rechtsgevolgen hebben. Dat geldt meestal voor klanten van BKD, maar in sommige gevallen ook voor andere organisaties of personen. Er zijn veel wettelijke bepalingen op BKD van toepassing. Voorbeelden hiervan zijn de Algemene wet bestuursrecht (AWB), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet open overheid (Woo), de Wet normering topinkomens en de Kaderwet ZBO's. Het ministerie van LNV en de NVWA houden toezicht op de manier waarop BKD haar taken uitvoert.

6.2 Wettelijke taken BKD

Onder de wettelijke taken van BKD vallen kwaliteitstaken en fytosanitaire taken. De kwaliteitstaken zijn gebaseerd op de Landbouwkwaliteitswet (LKW). De fytosanitaire taken zijn gebaseerd op de Plantgezondheidswet (PGW). Die PGW is op zijn beurt weer gebaseerd op de Europese Plantgezondheidsverordening (PHR) en de Europese Officiële Controles Verordening (OCR).

6.3 Fytosanitaire taken: rollen keurmeester

BKD heeft op basis van de fytosanitaire wetgeving verschillende rollen, namelijk Bevoegde Autoriteit of Gemachtigde Instantie. De keurmeesters van BKD hebben daarbij voor verschillende werkzaamheden, verschillende rollen.

6.3.1 Onbezoldigd ambtenaar van de NVWA

Wanneer bloembollen klaarstaan voor verzending buiten de EU, worden deze geïnspecteerd en gecertificeerd door de BKD-keurmeester. De keurmeester doet dit in de rol van onbezoldigd ambtenaar van de NVWA. In deze rol geeft de keurmeester het vereiste fytosanitaire certificaat af, namens en onder verantwoordelijkheid van de NVWA.

6.3.2 Plantgezondheidsfunctionaris

Tijdens de exportkeuring is de BKD-keurmeester ook 'plantgezondheidsfunctionaris'. In deze rol neemt de keurmeester beslissingen over zendingen. In de wet (OCR) wordt de plantgezondheidsfunctionaris samengevat omschreven als: een door de bevoegde autoriteiten aangewezen persoon die passend opgeleid is om officiële controles en activiteiten te verrichten met betrekking tot planten, plantaardige producten en ander materiaal.

6.3.3 Toezichthouder

De BKD-keurmeesters hebben ook toezicht taken, bijvoorbeeld tijdens een administratieve bedrijfscontrole. Deze rol is vanuit verschillende wetteksten beschreven. In de Landbouwkwaliteitsregeling staat beschreven dat de BKD-keurmeesters toezicht houden op de naleving van gestelde eisen uit een landbouwkwaliteitsbesluit. In het 'Besluit aanwijzing toezichthouders PGW' zijn BKD-keurmeesters aangewezen om toezicht te houden op de naleving van de Plantgezondheidswet. Dit is met name gericht op beschermende maatregelen tegen schadelijke organismen bij planten. In de Algemene wet bestuursrecht zijn de bevoegdheden van toezichthouders beschreven.

6.4 Meerjarenovereenkomst Plantkeur (MJO)

Naar aanleiding van wijzigingen in de Europese en Nederlandse wetgeving, is de MJO in 2023 vernieuwd. In 2007 zijn de taken van de voormalige Plantenziektekundige Dienst overgeheveld naar de vier plantaardige keuringsdiensten, waaronder ook BKD. Daarbij is de originele MJO afgesloten. Hierin zijn de verhoudingen, onderlinge samenwerking en de verantwoordelijkheden van het ministerie van LNV, de NVWA en BKD vastgelegd.

Dit jaar is de hoofdtekst met bijbehorende bijlagen aangepast en ondertekend. Hiermee zijn voor langere tijd goede basisafspraken vastgelegd met het ministerie van LNV en de NVWA. De komende periode worden aanvullende bijlagen verder uitgewerkt. Na akkoord door alle partijen, worden ook deze onderdeel van de vernieuwde MJO.

6.5 Bezwaren en klachten

BKD is een ZBO dat besluiten neemt die onder de AWB vallen. Daarom kunnen belanghebbenden officieel bezwaar maken tegen genomen besluiten. In 2023 zijn geen bezwaarschriften ingediend. Ook kunnen bedrijven een klacht indienen tegen gedragingen van medewerkers van BKD. In 2023 is één klacht ontvangen. De klacht ging over meerdere zaken, maar vooral over de regelgeving en hoe BKD daarmee omgaat. De klacht is uitgebreid besproken met de indiener van de klacht. Samen is de conclusie getrokken, dat de indiener zijn werkwijze moest aanpassen, wat ook is gebeurd.

6.6 Handhaving

Omdat de kwaliteitstaken en fytosanitaire taken van BKD zijn geregeld in verschillende wetten, gelden voor beiden andere regels voor handhaving. Bij kwaliteitsovertredingen is bijvoorbeeld een behandeling door het tuchtgerecht mogelijk. Na een externe evaluatie is het ministerie van LNV in 2022 gestart met het verbeteren van het handhavingsinstrumentarium kwaliteitswetgeving. In 2023 heeft het ministerie bekend gemaakt dat het tuchtgerecht in gebruik blijft voor de handhaving van de kwaliteitswetgeving.

Bij bepaalde fytosanitaire overtredingen moet BKD de NVWA inschakelen. De NVWA kan een bestuurlijke boete opleggen, op basis van een rapport dat BKD opstelt. BKD kan in beide gevallen ook bestuursdwang toepassen, bijvoorbeeld met een 'last onder dwangsom' (boete als de overtreding niet beëindigd wordt).

6.7 Tuchtgerecht en voorzittersbeschikking

In 2023 zijn 24 zaken aan het Tuchtgerecht voorgelegd. Er heeft een zitting van het Tuchtgerecht plaatsgevonden op 2 februari 2023. Tijdens die zitting zijn vier zaken behandeld. De overtredingen betroffen het verhandelen met een onjuist opgemaakte leveringsnota en het opplanten van afgekeurd materiaal. Deze vier zaken hebben tot een veroordeling geleid. De boetes varieerden van € 550 tot € 22.500.

Verder zijn er in 2023 20 zaken afgehandeld met een voorzittersbeschikking. Hierbij vindt geen zitting plaats. De voorzitter van het Tuchtgerecht handelt deze zaken schriftelijk af. Eén gedaagde is vrijgesproken. De andere 19 zaken hebben tot een veroordeling geleid. In twee gevallen ging het om een stapeling van overtredingen. De losse overtredingen zijn apart behandeld en beboet.

Met een voorzittersbeschikking kan een berisping en/of een boete van maximaal €225 worden opgelegd. Bij een zitting van het Tuchtgerecht is de maximale boete €22.500. Zo'n hoge boete wordt met name opgelegd als de gedaagde door de overtreding financieel voordeel heeft gehad. Voordeel dat hij niet zou hebben gehad, als hij volgens de voorschriften werkte.

Het Tuchtgerecht kan ook andere maatregelen opleggen, zoals berisping, openbaarmaking van de uitspraak en verzaamd toezicht, of een combinatie hiervan. Kosten die gepaard gaan met deze maatregelen zijn voor de gedaagde. Een geldboete kan geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd.

In 2023 heeft BKD 33 waarschuwingen verstuurd voor te laat registreren en 23 vanwege een foutief opgemaakte leveringsnota, levering zonder voorafgaand een droge keuring uit te laten voeren en het opplanten van partijen afbroei met te hoog viruspercentage.

6.8 Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is halverwege 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). BKD valt als ZBO onder de Woo. In 2023 heeft BKD gewerkt aan het invoeren van de nieuwe verplichtingen die horen bij deze wet. Dat doet BKD in samenwerking met de andere vier plantaardige keuringsdiensten, onder begeleiding van het ministerie (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).

Het belangrijkste verschil tussen de Woo en de Wob, is dat BKD een actieve openbaarmakingsplicht krijgt. Dat betekent dat in een aantal categorieën documenten openbaar gemaakt moet worden, ook als niemand daarom heeft gevraagd. De categorieën die voor BKD gaan gelden zijn nog niet bekend. BKD heeft in 2023 onder andere uitgezocht waar en hoe documenten gepubliceerd moeten gaan worden. Daarnaast is uitgezocht in welke vorm documenten geschikt zijn voor publicatie en welke interne processen hierop moeten worden aangepast. Ook in 2024 brengt de invoering van de Woo veel werk met zich mee.

FINANCIËN

7.1 Tarieven

De tarieven voor 2023 zijn per 1 januari in zijn geheel verhoogd met 3,75%. In de begroting was rekening gehouden met een groei van 1% in areaal, een gelijkblijvend aantal partijen en een krimp van het aantal bedrijven ten opzichte van 2022. Hogere personeelskosten en sterker gestegen inkooprijzen van labmaterialen, maakten het noodzakelijk om per 1 juli de tarieven voor labtoetsen met 3,1% extra te verhogen. Vergeleken met 2022 namen de totale inkomsten toe met 4,7%. De inkomsten waren echter 0,8% lager dan begroot.

In de begroting 2023 is rekening gehouden met een stijging van personeelskosten. Er was gerekend op een CAO-verhoging van 3,6% per 1 maart. De werkelijke verhoging per die datum bedroeg 5%. Per 31 december volgde een tweede CAO-verhoging van 3%. Ook de kosten voor inhuur van tijdelijke medewerkers stegen. De totale personeelskosten, vast en inhuur, zijn in 2023 daarom 4,8% hoger dan begroot.

Bij de overige kosten zijn met name de directe keurings- en ICT-kosten ruim boven de begroting uitgekomen. De keuringskosten zijn hoger door prijsstijgingen en gestegen verbruik voor onderzoek en ontwikkeling. De ICT-kosten waren hoger door de overgang naar de Cloud en de nieuwe, daaraan verbonden maandelijkse kosten.

De derde belangrijke kostenstijging is te zien bij de rentelasten voor het vernieuwde laboratorium. Er was rekening gehouden met een nieuw rentetarief per 1 september van 1,5%. Het nieuwe rentetarief is uitgekomen op 4,75%.

In de rentelasten is in 2023 ook een boete opgenomen, die voorkomt uit het vervroegd aflossen op de hypothecaire lening. Deze aflossing is gedaan met een voortijdige uitkering van een vrijgekomen beleggingspolis.

7.2 Beleggingspolis

Het rendement op de beleggingspolis is in 2023 negatief. Voor 2023 was een positief rendement begroot van € 124.000. Door het vooroverlijden van de verzekerde kwam de polis in 2023 tot uitkering. Zoals gesteld in de polisvoorwaarden, werd bij de uitkering 10% ingehouden. Het negatieve rendement op de polis is in 2023 daardoor € 129.000. Dit is een negatief verschil van € 253.000 ten opzichte van de begroting.

7.3 Vergelijking met 2022: overzicht van inkomsten en uitgaven 2023

BKD heeft het boekjaar 2023 met een negatief saldo van € 727.000 afgesloten. In 2022 sloot BKD het boekjaar af met een negatief saldo van € 78.000.

7.3.1 Inkomsten 2023 vergeleken met 2022

In 2023 waren de totale inkomsten € 484.000 (4,7%) hoger dan in 2022. De inkomsten uit de reguliere keuringstaken stegen met € 325.000 (3,7%), de overige inkomsten stegen met € 187.000 (12%).

[NB1] De inkomsten uit de belangrijkste activiteiten van BKD ontwikkelden zich ten opzichte van 2022 positief. Zo stegen de inkomsten voor het laboratorium met 7,1% en de werkzaamheden van de buitendienst met 3,4%. De registratie van in teelt genomen areaal en partijen steeg met 3,6%. De enige wettelijke taak waarin een daling te zien is, zijn de exportkeuringen.

BKD heeft in 2023 bijzondere inkomsten ontvangen uit een subsidie van het ministerie van LNV. Deze subsidie was voor het aanpassen van Ketenregister aan de veranderende wetgeving voor export naar het VK na de Brexit.

7.3.2 Kosten 2023 vergeleken met 2022

Ondanks dat de inkomsten zich positief ontwikkelden, heeft BKD het jaar met een negatief saldo afgesloten. Dit wordt onder andere veroorzaakt door sterk gestegen kosten op het gebied van personeel. De CAO - ontwikkeling lag hoger dan gebruikelijk. Daarnaast zijn de inkooprijzen voor de verbruiksmaterialen van het laboratorium sterk gestegen. Op het gebied van automatisering zijn veel kosten gemaakt voor de overgang naar de Cloud. Naast deze operationele kosten is ook de betaalde hypotheekrente gestegen. Vanaf september werd een nieuw en aanzienlijk hoger rentepercentage met de bank overeengekomen.

7.4 Vergelijking met de begroting: overzicht van inkomsten en uitgaven 2023

BKD heeft het boekjaar 2023 met een negatief saldo van € 727.000 afgesloten. Er was een sluitende begroting opgesteld.

7.4.1 Inkomsten 2023 vergeleken met de begroting

De inkomsten uit reguliere keuringstaken waren in 2023 € 95.000 (1,0%) lager dan begroot. De overige inkomsten zijn € 70.000 (4,3%) boven begroting uitgekomen.

De inkomsten uit de belangrijkste activiteiten, zoals de buitendienst, het laboratorium en de registratie van areaal en partijen bleven allen onder begroting. Het grootste verschil tussen begroting en realisatie ligt bij de exportkeuringen. Een deel van de tekorten kon worden goedgemaakt dankzij hogere inkomsten uit detachering en doorbelasting van personeelskosten.

7.4.2 Kosten 2023 vergeleken met de begroting

De uitgaven die volgden uit gewone bedrijfsvoering stegen € 642.000 ten opzichte van de begroting. Zo was de loonstijging door de nieuw afgesloten CAO hoger dan begroot, zowel voor vast als ingehuurd personeel. Ook heeft BKD in 2023 meer personeel ingehuurd dan begroot. In het laboratorium waren de kosten voor inhuur hoger om afgesproken doorlooptijden waar te maken en om de toetsing van kwalitatief minder goed materiaal te waarborgen ([zie 2.1.1](#)). Daarnaast zijn de inkooprijzen van verbruiksmateriaal in het laboratorium sterker gestegen dan begroot. Ook voor afdeling ICT stegen de kosten voor inhuur en de verbruikskosten sterker dan begroot. Dit komt door de, inmiddels afgeronde, overgang naar de Cloud.

Ten slotte zijn de rentelasten in 2023 ruim boven begroting. Vanaf september is met de bank een nieuw rentetarief afgesproken, dat aanmerkelijk hoger ligt dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

7.5 Balans per 31 december 2023

Het bedrag op de bankrekening van BKD (liquiditeit) nam in 2023 af met € 340.000. De waarde van de voorraad steeg met € 49.000. De kortlopende vorderingen namen af met € 51.000. Hierin valt ook het debiteurensaldo.

De kortlopende schulden, waaronder aan leveranciers, stegen met € 445.000. Hierin is ook de toegenomen aflossingsverplichting van de hypothecaire lening (binnen één jaar) opgenomen. Dit bedrag steeg van € 70.000 naar € 161.000.

De liquiditeit uitgedrukt in de ratio van vlottende activa (zonder voorraad) in verhouding tot de kortlopende verplichtingen, is in 2023 sterk gedaald van 1,26 naar 0,73. De reserves zijn in 2023 gedaald met € 656.000, van 4.524.000 in 2022 naar € 3.868.000 op balansdatum 2023.

In 2023 is een beleggingspolis uitgekeerd. Dit komt door het eerder dan op de polis genoemde datum, overlijden van de verzekerde. Het uitgekeerde bedrag is volledig gebruikt om de hypothecaire lening voor de nieuwbouw van het laboratorium af te lossen. De hypothecaire lening nam hierdoor af met € 2.233.000. De beleggingspolis was onderdeel van de financiële activa (financiële bezittingen die BKD langdurig aanhoudt). Door de uitkering van de beleggingspolis, zijn deze per de balansdatum afgenomen met € 2.292.000.

7.6 Investerings

In 2023 heeft BKD geïnvesteerd in zowel immateriële - als materiële vaste activa (IVA en MVA). Totaal is voor € 533.000 uit eigen middelen geïnvesteerd. De totale investeringsbegroting voor 2023 bedroeg € 588.000.

In 2023 is voor € 185.000 geïnvesteerd in MVA. Hieronder vallen:

1. ICT - hardware voor € 35.000
2. Laboratoriumapparatuur € 43.000
3. Een opslagloods € 107.000

Onder IVA vallen de volgende investeringen:

1. Vanaf 2018 wordt het teeltregistratiesysteem vernieuwd onder de naam MijnBKD. Hiervan zijn sinds 2018 verschillende modules in gebruik genomen. In 2023 is in totaal voor € 348.000 geïnvesteerd in software voor MijnBKD. In oktober zijn de laatste onderdelen in productie genomen. Er zijn in 2023 geen andere modules ontwikkeld of opgeleverd.
2. In december is gestart met de invoering van een nieuw Laboratorium Informatie Management Systeem (LIMS). De eerste termijnbedragen zijn verantwoord als Ontwikkelingskosten in uitvoering.

Per 31 juli 2018 heeft BKD haar vastgoed geherwaardeerd. De opstallen zijn nu tegen actuele waarde op de balans opgenomen. Het huidige kantoorgebouw en daarbij horende laboratorium heeft BKD in 1982 kosteloos gekregen. Sinds 1 augustus 2018 wordt op basis van de nieuwe waardering afgeschreven. De afschrijvingslast is in de tarieven opgenomen voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Er is een wettelijke reserve gevormd voor de herwaardering.

7.8 Balans

BALANS PER 31 DECEMBER (NA SALDOVERDELING)

Activa (in euro)	2023		2022	
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	1.477.889		1.289.141	
Materiële vaste activa	6.534.175		6.715.392	
Financiële vaste activa	18.000		2.309.977	
		8.030.064		10.314.510
Vlottende activa				
Voorraden	624.414		574.999	
Vorderingen	852.284		903.469	
		1.476.698		1.478.468
Geldmiddelen		456.619		796.178
Totaal Activa		9.963.381		12.589.156
Pasiva (in euro)	2023		2022	
Vrije reserves		3.867.879		4.523.865
Bestemmingsfonds Tuchtgerecht		40.793		26.975
Wettelijke reserves		2.223.424		2.308.030
Voorzieningen		667.034		686.994
Langlopend vreemd vermogen		1.372.565		3.696.667
Kortlopende schulden		1.791.686		1.346.625
Totaal Passiva		9.963.381		12.589.156

7.7 Begroting 2024

Voor 2024 heeft BKD een sluitende begroting opgesteld. De tarieven worden met 11,74% verhoogd. Dit heeft te maken met de eerder benoemde prijsverhogingen van laboratorium materialen en ICT-diensten. Ook wordt in 2024 een verdere stijging in personeelskosten verwacht, door nieuwe CAO-verhogingen. En gaan de rentekosten voor de hypotheek van het laboratorium stijgen. Daartegenover wordt in 2024 een daling in de arealen lelie en tulp verwacht, wat leidt tot dalende opbrengsten.

DIT JAARVERSLAG IS EEN UITGAVE VAN
BKD Bloembollenkeuringsdienst

Zwartelaan 2
2161 AL Lisse
Nederland

+ (0)252 41 91 01
info@bkd.eu
www.bkd.eu